

**Ewa Busse-Turczyńska, renata
Birska**

**Analiza ankiety na temat kształcenia
użytkowników polskich bibliotek
medycznych**

Forum Bibliotek Medycznych 2/1 (3), 163-176

2009

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

Załącznik nr 3. Dyrektorzy bibliotek uczelni medycznych, gospodarze i organizatorzy konferencji

Białystok:	mgr Krystyna Kubala (1982), mgr Krystyna Sarosiek (1994), mgr Danuta Dąbrowska-Charytoniuk (2005)
Bydgoszcz:	dr Eugeniusz Janowicz (1990)
Gdańsk:	mgr Józefa de Laval (1981, 1993), mgr inż. Anna Grygorowicz (2004)
Kraków:	mgr Władysław Szot (1987), mgr Anna Uryga (1999)
Katowice:	dr Alfred Puzio (1989)
Lublin:	mgr inż. Leokadia Patyra (1986), mgr Lucyna Smyk (1997), mgr Renata Birska (2006)
Łódź:	mgr Jadwiga Piotrowska (1983), dr Ryszard Żmuda (1995)
Łódź, WAM:	ppłk lek. Krzysztof Walczewski (1992)
Poznań:	mgr Bolesław Howorka (1985), mgr Aniela Piotrowicz (1998, 2002)
Szczecin:	mgr Weronika Nieznanowska (1988), mgr Danuta Jaworska (2001)
Warszawa:	dr Irena Komasa (1991), mgr Mirosława Müldner-Kurpeta (2003)
Wrocław:	dr Leszek Barg (1984), mgr Renata Sławińska (2000)

Mgr Ewa Turczyńska

Mgr Renata Birska

Lublin – AM

ANALIZA ANKIETY NA TEMAT KSZTAŁCENIA UŻYTKOWNIKÓW POLSKICH BIBLIOTEK MEDYCZNYCH

Streszczenie

W celu efektywnego wykorzystania bogactwa elektronicznych kolekcji bibliotek medycznych niezbędne jest ciągłe dokształcanie zarówno bibliotekarzy, jak użytkowników.

Aby rozpoznać aktualny model szkoleń użytkowników informacji, przeprowadzono badanie ankietowe dotyczące tego tematu.

Ankietę rozesłano do polskich bibliotek uczelni medycznych oraz Głównej Biblioteki Lekarskiej. Składa się ona z 3 głównych części. Pierwsza część dotyczy ramowego zakresu tematycznego prowadzonych zajęć z przedmiotów nauczania: przysposobienie biblioteczne i podstawy informacji naukowej. Druga część ankiety zawiera zagadnienia dotyczące metod kształcenia studentów na poszczególnych wydziałach oraz kształcenia innych grup użytkowników (doktoranci, pracownicy naukowcy, pracownicy służby zdrowia). W trzeciej części wskazano propozycje doskonalenia procesu dydaktycznego.

Wyniki ankiety wskazują na znaczącą niespójność programową w poszczególnych ośrodkach. Jednym z głównych problemów realizacji kształcenia użytkowników pozostaje niewystarczająca liczba bibliotekarzy realizujących zadania dydaktyczne. Rozwiązaniem tych problemów byłoby opracowanie

i centralne zatwierdzenie standardów kształcenia użytkowników informacji w bibliotekach uczelnianych, zgodnie ze standardami europejskimi.

Wykorzystywane coraz powszechniej w bibliotekach elektroniczne źródła informacji: abstraktowe lub pełnotekstowe bazy danych, oraz książki i czasopisma elektroniczne stanowią bogactwo i różnorodność bibliotecznych kolekcji. Jednakże efektywne wykorzystanie tych źródeł uwarunkowane jest przygotowaniem środowisk uczelni medycznych poprzez promocję i odpowiednio modyfikowany proces kształcenia użytkowników, aby środki wydawane na te źródła nie pozostawały zamrożone w niewykorzystywanych kolekcjach e-źródeł.

Nadal brak w Polsce jednolitych wytycznych programowych odnośnie nauczania umiejętności informacyjnych. Ramowy program nauczania z przysposobienia bibliotecznego i podstaw informacji naukowej został zatwierdzony na XVII Konferencji Bibliotek Medycznych w Poznaniu w 1998 r. Podczas tej konferencji E. Janowicz przedstawił wyniki ankiety obrazujące ówczesny stan dydaktyki realizowanej w bibliotekach uczelni medycznych¹. Jednak dynamika rozwoju dostępnych źródeł informacji powoduje ciągłą konieczność wzbogacania programu nauczania o nowe treści kształcenia.

Rozszerzenie tematyki programów szkoleń ma wpływ na przygotowanie zarówno bibliotekarzy, jak i użytkowników bibliotek do umiejętnego korzystania ze źródeł elektronicznych.

Prowadzone w 2003 r. przez B. Niedźwiedzką badanie dotyczące kształcenia użytkowników w zakresie umiejętności informacyjnych miało na celu wskazanie czy formy kształcenia w polskich bibliotekach medycznych odpowiadają światowym kierunkom rozwoju. Badanie to wykazało wielkie zróżnicowanie w odniesieniu do oferty szkoleń, umiejscowienia w programie studiów, obowiązkowości i zawartości programowej².

W celu ponownego rozpoznania aktualnego modelu kształcenia użytkowników polskich bibliotek medycznych, na początku 2006 r. przeprowadzono ankietę dotyczącą realizacji programu nauczania z przysposobienia bibliotecznego i podstaw informacji naukowej w poszczególnych bibliotekach medycznych. Ankietę wysłano pocztą elektroniczną do 11 bibliotek uczelni medycznych i GBL. Zwrot ankiety otrzymano od 11 bibliotek potwierdzających prowadzenie szkoleń użytkowników w wyżej wymienionym zakresie nauczania.

¹ Eugeniusz Janowicz: Dydaktyka w bibliotekach głównych akademii medycznych. W: XVII Konferencja Problemowa Bibliotek Medycznych: Dydaktyczne funkcje biblioteki głównej akademii medycznej z uwzględnieniem wykorzystania technik informatycznych. Poznań, 3-5 czerwca 1998

² Barbara Niedźwiedzka: Kształcenie w zakresie umiejętności informacyjnych związanych z odszukiwaniem i korzystaniem z informacji naukowej w akademiach medycznych w Polsce, na tle innych krajów, *Praktyka i Teoria. Informacji* 2004 nr 1 s. 21

Ankieta składa się z 3 głównych części. Pierwsza część dotyczy ramowego zakresu tematycznego prowadzonych zajęć z przedmiotów nauczania: przysposobienie biblioteczne i podstawy informacji naukowej, w poszczególnych bibliotekach. Druga część ankiety zawiera zagadnienia dotyczące metod kształcenia studentów na poszczególnych wydziałach oraz kształcenia innych grup użytkowników (doktoranci, pracownicy naukowcy, pracownicy służby zdrowia). W trzeciej części wskazano propozycje doskonalenia procesu kształcenia.

Przeprowadzenie tej ankiety miało na celu aktualne określenie przedmiotu nauczania (czego się uczy), określenie metodyki (jak się uczy), a także identyfikację problemów utrudniających proces dydaktyczny wraz z próbą wskazania ich rozwiązań (co można zrobić by lepiej uczyć).

Poniższe tabele (tab. 1 i tab. 2) opracowano na podstawie pierwszej części ankiety. Zawierają dane dotyczące liczby bibliotek medycznych stosujących wyszczególnione zakresy tematyczne w obrębie wymienionych przedmiotów związanych z umiejętnością korzystania z biblioteki i oferowanych przez nią źródeł informacji.

Tab. 1. Zakres tematyczny w obrębie przedmiotu przysposobienie biblioteczne

PRZYSPOSOBIENIE BIBLIOTECZNE		
Temat		Liczba bibliotek wykorzystujących dany temat
Wycieczka po bibliotece		4
Regulamin i zasady udostępniania zbiorów		11
L o k a l i z a c j a dokumentów	katalogi kartkowe	11
	elektroniczne własne	11
	elektroniczne centralne	11
Usługi biblioteczno-informacyjne		9
Inne	• Biblioteki naukowe w mieście • Ogólne informacje o bibliotece: struktura organizacyjna, zbiory, historia Biblioteki • Podstawowe pojęcia bibliologiczne • Prezentacja on-line systemu biblioteczno-informacyjnego i strony www • Wydawnictwa informacyjno-bibliograficzne dostępne w bibliotece • Wyszukiwanie informacji w bazach danych • Zbiory specjalne	

Tab. 2. Zakres tematyczny w obrębie przedmiotu podstawy informacji naukowej

Temat	Liczba bibliotek wykorzystujących dany temat
Cel nauczania i podstawowe pojęcia	10
Typologia dokumentów	10
Drukowane i elektroniczne źródła informacji	10
Strategie poszukiwania inf.	11
Krytyczna ocena piśmiennictwa nauk.	8
Podstawy bibliografii	9
Usługi biblioteczno-informacyjne	10
Oferta informacyjna Biblioteki na stronie internetowej	9
Inne	1. Analizy bibliometryczne 2. Bibliografia pracowników Uczelni 3. Elementy prawa autorskiego 4. Najważniejsze, bezpłatne źródła i narzędzia informacyjne oraz użyteczne oprogramowanie 5. Oferta informacyjna strony uczelni macierzystej 6. Ogólne zasady pisania publikacji naukowych 7. Warsztat pracy informacji naukowej w bibliotece uczelnianej 8. Wybrane zagadnienia etyki w procesie publikowania naukowego

Analiza przedstawionych tutaj danych wskazuje na ujednolicone tematycznie szkolenia użytkowników w ankietowanych bibliotekach, z obu przedmiotów. Najmniej bibliotek potwierdziło prowadzenie szkolenia z przysposobienia bibliotecznego w formie wycieczki po bibliotece (4) i krytyczną analizę piśmiennictwa w ramach podstaw informacji naukowej (8). Prawie połowa ankietowanych bibliotek (5) rozwinęła otwarty punkt ankiety dotyczący innych – nie wymienionych propozycji tematycznych.

Druga część ankiety zawiera informacje na temat stosowanych w bibliotekach medycznych środków i metod kształcenia użytkowników w poszczególnych grupach (studenci, pracownicy naukowo-dydaktyczni i inni, np. pracownicy służby zdrowia). Wyszczególniono tutaj liczbę godzin, lata studiów objętych programem nauczania, formy prowadzenia zajęć oraz sposoby weryfikacji wiedzy zdobytej w procesie kształcenia. W części tej zaznaczono jakie grupy bibliotekarzy prowadzą szkolenia, a także określono czy prowadzone zajęcia mają charakter obowiązkowy czy fakultatywny oraz czy wykonywane są w ramach obowiązków służbowych bądź za dodatkowym wynagrodzeniem. Określono również miejsce szkoleń.

Analiza danych ankietowych zamieszczonych w tabeli nr 3 wskazuje na to, że większość bibliotek prowadzi zajęcia z przysposobienia bibliotecznego (9) na wydziale lekarskim (lekarsko-dentystycznym, stomatologicznym lub wojskowo-lekarskim). Na tych wydziałach zajęcia z podstaw informacji naukowej prowadzą 3 biblioteki. Zajęcia te prowadzi się w bardzo zróżnicowanym wymiarze czasowym – od 2 do 10 godzin z PB i od 2 do 20 godzin z PIN. Przysposobienie biblioteczne na wydziałach lekarskich realizowane jest na 1 roku studiów, natomiast podstawy

informacji naukowej na różnych latach w różnych ośrodkach (1,3,4,5,6). Biblioteki potwierdzające szkolenia na wydziale lekarskim wykorzystują zarówno formę wykładu, wykładu z wizualizacją, ćwiczenia przy komputerze oraz nauczanie na odległość (e-learning).

W poszczególnych ośrodkach stosuje się niekiedy jednocześnie różne metody zaliczenia szkolenia np. bierze się pod uwagę zarówno obecność na zajęciach jak zaliczenie ustne lub test sprawdzający (zob. tab. 3, załączniki).

Tabela nr 4 (załączniki) zawiera dane nt. szkoleń prowadzonych dla studentów wydziałów farmaceutycznych. Szkolenia z PB prowadzone są głównie w wymiarze 2 godzin na 1 roku studiów, w trybie zajęć obowiązkowych (7) i w jednej bibliotece jako zajęcia fakultatywne. Biblioteki wykorzystują tutaj różne formy zajęć, w tym 3 biblioteki potwierdziły e-learning. Stosuje się zróżnicowane metody zaliczania zajęć.

7 ankietowanych bibliotek prowadzi zajęcia z podstaw informacji naukowej dla studentów wydz. farm. w bardzo różnym wymiarze czasu (3,4,6,10,15,20) i na różnych latach (2,3,4,5) z tym, że w większości na 5 roku. W 4 ankietowanych bibliotekach są to zajęcia obowiązkowe i w 3 - fakultatywne. Najczęściej stosowany jest tutaj wykład z wizualizacją (6) i ćwiczenia przy komputerze (6), a podstawą zaliczenia przedmiotu w tej grupie jest test sprawdzający (4), inną podstawą zaliczenia np. obecność na zajęciach (3) lub zaliczenie ustne (1).

Wskazano także na inne szkolenia, tutaj dla studentów kół naukowych różnych lat wydz. farm. prowadzone jako zajęcia fakultatywne w wymiarze 2 i 5 godzin zajęć przy komputerze, z testem sprawdzającym i kontrolowaną listą obecności.

Dane na temat kształcenia studentów wydziałów pielęgniarstwa lub ochrony zdrowia zawiera tabela nr 5. (załączniki) Przysposobienie biblioteczne dla studentów tych wydziałów stanowi przedmiot obowiązkowy w 10 bibliotekach. Realizowany jest na pierwszym roku, w wymiarze od 2 do 5 godzin, głównie z wykorzystaniem wykładu z wizualizacją (5) i ćwiczeń przy komputerze (6).

3 biblioteki realizują zajęcia przy pomocy e-learning. Stosowane są tutaj zróżnicowane formy zaliczenia: ustne (2), test (3), inne (5).

Podstawy informacji naukowej na tym kierunku studiów prowadzone są w 6 bibliotekach, w tym w 5 jako zajęcia obowiązkowe. Kształcenie odbywa się w bardzo zróżnicowanym wymiarze czasowym (od 2 do 30 godzin) na różnych latach, głównie z wykorzystaniem wykładu z wizualizacją (4) i ćwiczeń przy komputerze (5), zakończone testem sprawdzającym (4), ustnie (1) lub w inny sposób (1). W jednej z bibliotek odbywają się jeszcze na tym wydziale inne, poza PB i PIN, zajęcia fakultatywne w formie ćwiczeń przy komputerze, w wymiarze 2 godzin, na różnych latach studiów.

Na podstawie danych z tab. 6 widać, że w bibliotekach kształceniem z przysposobienia bibliotecznego objęte są grupy studentów anglojęzycznych. Zajęcia

proceeds in 1 year of studies, mainly in the amount of 2 hours. Applied methods are lecture (1), lecture with visualization (4), exercises on a computer (3), e-learning (1). Students receive credit for the subject (1) or on another basis of credit (attendance) (4).

For this group of students in 2 libraries, the subject is conducted in the amount of 5 and 10 hours, by the lecture method with visualization (1) and exercises on a computer (2), introducing at the beginning elements of library adaptation. E-learning is not used. The subject is credited by test (1) or on the basis of attendance at the subject (1).

In Polish university environments, education includes, besides students, also university staff, and also health service staff and other persons interested in electronic sources. Detailed data are in tab. 7. The subject of the subject is library and information services, electronic information sources and information strategies and indicators of bibliometrics. These are, e.g., medical courses within specialization or lectures and exercises in small groups, conducted also in university units. The subject is conducted in the amount of 2 to 12 hours.

If it is about the subject for doctoral students, on the basis of the survey, it is indicated that the following issues are to be addressed:

1. basics of scientific information
2. general knowledge about libraries with special regard to network libraries
3. typology of documents
4. information sources
5. overview of bibliographic and full-text databases
6. bibliography of the scientific work of University staff
7. rules of bibliography for scientific work
8. evaluation of journals and scientific publications
9. overview of the library and information system of the University
10. use of the OPAC catalog
11. presentation of the library website
12. bibliographic and full-text databases available in the university network
13. methodology of information search in biomedical databases
14. comparison of search results by using different search methods
15. information sources available in the Internet
16. journals available online
17. searching for information about documents found in other libraries

18. zasady korzystania z elektronicznego systemu dostarczania kopii dokumentów doc@med

19. zasady sprowadzania materiałów bibliotecznych drogą wypożyczeń międzybibliotecznych

W ankiecie zamieszczono również odpowiedzi dotyczące grup zawodowych bibliotekarzy prowadzących szkolenia (tab. 8). W odniesieniu do przedmiotu przysposobienie biblioteczne prowadzą go najczęściej starsi bibliotekarze (6) i kustosze (6), a w odniesieniu do podstaw informacji naukowej - starsi bibliotekarze (5), kustosze (6) i kustosze dyplomowani (6).

W większości bibliotek prowadzi się zajęcia dydaktyczne w ramach obowiązków służbowych.

Tab. 8 Grupy zawodowe uczestniczące w procesie dydaktycznym

	bibliotekarze	informatycy	st. bibliotekarze	kustosze	kustosze dipl.
przysposobienie bibl.	4	1	6	6	4
podstawy informacji nauk.	1	1	5	6	5

W odniesieniu do miejsca szkoleń, rozszerzono ofertę wprowadzając szkolenia w jednostkach uczelni oraz kształcenie na odległość. (tab. 9)

Tab.9. Miejsce szkoleń organizowanych przez biblioteki

Miejsce szkolenia	Liczba bibliotek
Biblioteka	9
Jednostki uczelni	6
On-line	3

Trzecia część ankiety dotyczy propozycji zmian mających na celu doskonalenie jakości kształcenia użytkowników. Z codziennej obserwacji użytkowników, z wyników testów sprawdzających oraz prowadzonych badań wiadomo³, że pomimo szkoleń i działalności promocyjnej bibliotek, użytkownicy nie posiadają ani pełnej wiedzy nt. elektronicznych źródeł informacji, ani umiejętności formułowania wyrafinowanych strategii wyszukiwania.

Aby dokonać próby rozwiązania problemów związanych z niedostateczną wiedzą na temat pozyskiwanych źródeł, w ankiecie zawarto pytania dotyczące ustalenia optymalnego czasu zajęć dla studentów poszczególnych wydziałów. Respondenci jednak uznali, że czas prowadzonych zajęć na wydziałach, poza lekarskim, jest raczej wystarczający (tab. 10). Poza jedną biblioteką, respondenci nie podali też konkretnych propozycji zmian wymiaru czasu szkoleń.

³ Barbara N i e d Ź w i e d z k a : tamże s. 24

Tab.10 Ocena wymiaru czasu prowadzonych zajęć dla poszczególnych grup użytkowników

Wydział/ocena wymiaru godz.	wystarczający	Zbyt krótki	Zbyt długi
Lekarski	5	1	0
Farmaceutyczny	6	1	0
Pielęgniarski	7	1	0
doktoranci	7	1	0
inni	7	0	0

W tabeli nr 11 (załączniki) zamieszczono z kolei konkretne propozycje zmian w kształceniu oraz punkt otwarty ankiety łączący się ze wskazaniem własnych propozycji i uwag w odniesieniu do kształcenia użytkowników.

Najwięcej bibliotek (8) potwierdziło konieczność przeszkolenia większej liczby bibliotekarzy prowadzących szkolenia. 6 bibliotek wskazało na rozpoznanie problemów przez prowadzenie ankiet satysfakcji użytkownika oraz opracowanie ogólnopolskiego skryptu /podręcznika jako istotne rozwiązania wymienionych problemów. Poprawę atrakcyjności zajęć (stosowanie w szerszym zakresie nowych metod (e-learning, gry edukacyjne, multimedia) oraz wypracowanie wspólnej propozycji programu nauczania podkreśliło 5 bibliotek. Najmniej (4) wskazało na rozszerzenie zakresu tematycznego zajęć jako rozwiązanie niezbędne dla doskonalenia procesu dydaktycznego.

Wśród innych propozycji rozwiązań doskonalenia procesu kształcenia wymieniono:

1. Badanie, analiza i systematyzacja potrzeb informacyjnych użytkowników bibliotek – opublikowane badania tego typu stanowią podstawę kształtowania programów dydaktycznych
2. Zróżnicowanie programu szkoleń z uwzględnieniem potrzeb różnych grup użytkowników
3. Nacisk na praktyczne wyszukiwanie informacji w bazach bibliograficznych, katalogach, czasopismach online oraz utrwalenie wyników poszukiwań
4. Zastosowanie 3-stopniowego programu szkoleń
5. Wprowadzenie zajęć z naukowej informacji medycznej dla starszych lat Wydziału Lekarskiego (w jednym z ośrodków postulat odrzucany przez dziekanat)
6. Rozpisanie ogólnopolskiego projektu w zakresie szkolenia osób, zajmujących się kształceniem użytkowników informacji medycznej, którego efektem mogłoby być wypracowanie propozycji spójnego programu nauczania. Projekt ten mógłby być przygotowany np. w ramach programu LEONARDO, gdzie partnerami mogłyby stać się dwa ośrodki specjalizujące się w tej tematyce.
7. Kształcenie w oparciu o standardy nauczania problemowego (Problem Based Learning).

8. Konieczność ścisłej współpracy pracowników naukowej informacji z kadrami dydaktyczną w opracowywaniu specjalistycznych materiałów dydaktycznych oraz szkoleniach samej kadry nauczającej, a następnie studentów

Podsumowanie

Wyniki ankiety analogicznie do badania przeprowadzonego w 1998 r. przez E. Janowicza i sondażu B. Niedźwiedzkiej z 2003 r., wskazują na znaczne zróżnicowanie zakresu i przebiegu szkoleń użytkowników w poszczególnych uczelniach medycznych. Odnosi się to zwłaszcza do wymiaru czasu kształcenia, objętych nauczaniem kierunków i terminu realizacji zajęć w toku studiów. Daje się zauważyć brak spójności koncepcji i postrzegania roli dydaktyki bibliotecznej (zarówno PB jak i PIN) na różnych wydziałach nawet w obrębie tej samej uczelni.

Ogólne zestawienie zrealizowanych szkoleń PB i PIN zawiera tab. 12 (załączniki).

Zastanawiający i nieuzasadniony jest brak szkoleń dla studentów wydziału lekarskiego w wielu ośrodkach, co może być powodem ich nieświadomości dostępu do elektronicznych źródeł informacji, najbogatszych właśnie w odniesieniu do medycyny. Można przypuszczać, że niejednolity program kształcenia studentów uczelni medycznych w zakresie naukowej informacji medycznej powoduje nierównomierny rozwój umiejętności informacyjnych tych studentów, a także polskich środowisk lekarskich, w których zawód ustawowo wpisane jest permanentne uzupełnianie wiedzy. Rozwiązaniem tych problemów byłoby opracowanie i centralne zatwierdzenie standardów kształcenia użytkowników informacji w bibliotekach uczelniowych, zgodnie ze standardami europejskimi.

Relatywnie nowym zjawiskiem jest podjęcie przez większość bibliotek dydaktyki dla studentów anglojęzycznych, w związku z pojawieniem się takiego toku studiów w uczelniach.

Nadal obserwuje się problem przeciążenia nadmierną ilością zadań grupy pracowników przygotowanych do prowadzenia zajęć. Pożądane byłoby przeszkolenie większej ilości osób, aby rozszerzyć liczbę bibliotekarzy z kompetencjami dydaktycznymi.

Tematyka zajęć odzwierciedla zmiany w ofercie informacyjnej bibliotek. Podobnie sposób ich realizacji z oczywistych względów uległ wzbogaceniu i uatrakcyjnieniu. Nowością jest wprowadzenie w 3 ośrodkach e-learningu.

W stosunku do badań z 2003 r. respondenci w mniejszym stopniu wskazywali na brak infrastruktury technicznej jako czynnika utrudniającego prowadzenie szkoleń.

Potrzeba prowadzenia szkoleń studentów zarówno w zakresie przysposobienia bibliotecznego jak i podstaw informacji naukowej/medycznej jest bezsporna. Obowiązkowym kształceniem należałoby objąć studentów wszystkich kierunków, a wymiar czasowy i zakres tematyczny powinny być adekwatne do możliwości

intelektualnych i aktualnych potrzeb informacyjnych grup, dla których zajęcia są realizowane.

W stosunku do badania z 2003 r. obserwuje się rozszerzenie działalności dydaktycznej. Biblioteki kierują swoją propozycję szkoleniową nie tylko do studentów. Większość ośrodków jest niezwykle elastyczna, proponując ofertę zróżnicowaną tematycznie i czasowo, adresowaną do osób indywidualnych i zorganizowanych grup, realizowaną na miejscu lub w jednostkach uczelni, w zależności od zapotrzebowania.

Warto zwrócić uwagę na wniosek BAM w Gdańsku, dotyczący potrzeby wypracowania skutecznych metod promujących prowadzone przez biblioteki szkolenia. W ostatnich latach znacznie zwiększyła się ilość i dostępność naukowych źródeł. Bogate kolekcje baz bibliograficzno-abstraktowych i pełnotekstowych, serwisy i katalogi czekają na swoich użytkowników przez siedem dni w tygodniu, 24 godziny na dobę – w akademikach, w miejscu pracy i coraz częściej w domu. Pozostaje nadzieja, że dalszy rozwój szkoleń i promocja usług biblioteczno-informacyjnych wpłyną na wzrost statystyk ich efektywnego wykorzystania.

ZALĄCZNIKI

	Zajęcia obowiązkowe	Fakultatywne	Liczba godzin	Rok studiów	Wykład	Wykład z wizualizacją	Ćwiczenia przy komputerze	e-learning	Zaliczenie ustne	Test sprawdzający	Inna podstawa zaliczenia
Przysposobienie biblioteczne	9	2	7x2; 10,4	9x1	1	6	7	4	2	3	4
Podstawy informacji naukowej	3	2	2,5,10,20	1, 3-6		2	3	1	1	2	1
Inne szkolenia biblioteczne		2	15; 2; 2	wszystkie lata			2				

Tab. 3 Szkolenia prowadzone w Bibliotekach dla studentów Wydziału Lekarskiego (lek. dentystycznego lub lek. wojsk.)

	Zajęcia obowiązkowe	Fakultatywne	Liczba godzin	Rok studiów	Wykład	Wykład z wizualizacją	Ćwiczenia przy komputerze	e-learning	Zaliczenie ustne	Test sprawdzający	Inna podstawa zaliczenia
Przysposobienie biblioteczne	7	1	7x2	1	1	4	4	3	2	2	3
Podstawy informacji naukowej	4	3	3,4,6,10,15,20	2,3,4x5		6	6	1	1	4	3
Inne szkolenia biblioteczne		3	5,2	1, wszystkie			3			1	1

Tab. 4 Szkolenia prowadzone w Bibliotekach dla studentów Wydz. Farm.

	Zajęcia obowiązkowe	Fakultatywne	Liczba godzin	Rok studiów	Wykład	Wykład z wizualizacją	Ćwiczenia przy komputerze	e-learning	Zaliczenie ustne	Test sprawdzający	Inna podstawa zaliczenia
Przysposobienie biblioteczne	10		5, 8x2	8x1	1	5	6	3	2	3	5
Podstawy informacji naukowej	5	1	2,4,5-15,10,30	1,2,2x3,4		4	5	1	1	4	1
Inne szkolenia biblioteczne		1	2	Wszystkie lata			1				

Tab. 5 Szkolenia prowadzone w Bibliotekach dla studentów Wydz. Pielęgniarskiego (w CM UJ Wydział Ochrony Zdrowia)

	Zajęcia obowiązkowe	Fakultatywne	Liczba godzin	Rok studiów	Wykład	Wykład z wizualizacją	Ćwiczenia przy komputerze	e-learning	Zaliczenie ustne	Test sprawdzający	Inna podstawa zaliczenia
Przysposobienie biblioteczne	5		5x2	5x1	1	4	3	1	1		4
Podstawy informacji med.	2		10,5	1		1	2			1	1

Tab. 6. Kształcenie studentów anglojęzycznych

	Grupa użytkowników	Liczba godzin	Wykład	Wykład z wizualizacją	Ćwiczenia przy komputerze	e-learning	Inne środki
Usługi biblioteczno-informacyjne	Kursy lekarskie w ramach specjalizacji, pracownicy służby zdrowia, pracownicy uczelni, studenckie koła naukowe	2-4, 2x1, 2x5	1	3	5	1	
Elektroniczne źródła informacji i strategie poszukiwania	Kursy lekarskie w ramach specjalizacji, pracownicy Uczelni	2x1, 4-12,	1	4	6	1	Materiały drukowane
Wskaźniki bibliometryczne	Pracownicy Uczelni	2		1			

Tab. 7. Szkolenia prowadzone w bibliotekach medycznych dla innych grup użytkowników

Propozycje zmian podnoszących jakość dydaktyki	
Rozszerzenie zakresu tematycznego zajęć	4
Przeszkolenie większej liczby bibliotekarzy prowadzących szkolenia	8
Rozpoznanie problemów przez prowadzenie ankiet satysfakcji użytkownika	6
Poprawa atrakcyjności zajęć	5
Opracowanie ogólnopolskiego skryptu	6
Wypracowanie wspólnej propozycji programu nauczania	5
Inne propozycje:	1. Zróżnicowanie programu szkoleń uwzględniając potrzeby różnych grup użytkowników 2. Nacisk na praktyczne wyszukiwanie informacji w bazach bibliograficznych, katalogach, czasopiśmie online oraz ufrwalanie wyników poszukiwań 3. Zastosowanie 3-stopniowego programu szkoleń 4. Wprowadzenie zajęć z naukowej informacji medycznej dla starszych lat wydz. Lekarskiego (postulat odczuwany przez dziekanat)

	5. Wypracowanie skutecznych metod promujących prowadzone przez bibliotekę szkolenia 6. Powiązanie szkoleń z procesem dydaktycznym w oparciu o standardy nauczania problemowego 7. Zwiększenie dostępności do komputerów w sieci uczelnianej
--	--

Tab. 11 Propozycje rozwiązań doskonalenia procesu kształcenia użytkowników

Biblioteka	Przysposobienie biblioteczne		Podstawy informacji naukowej			Studenci anglojęzyczni	Doktoranci
	Lekarski	Farm. N. o Zdrowiu	Lekarski	Farm. Analityka	Pielęgn. N. o Zdrowiu		
AM Białystok	+	+	-	-	-	-	-
CM UMK Bydgoszcz	+	+	+	+	+	-	+
AM Gdańsk	+	+	-	-	-	+	+
SIAM Katowice	+	+	+	+	+	-	+
CM UJ Kraków	-	-	-	+	+	+	+
AM Lublin	-	-	-	+	+	+	+
UM Łódź	+	+	-	+	+	+	+
AM Poznań	+	+	-	+	+	+	+
PAM Szczecin	+	nie ma wydz.	-	-	-	+	+
AM Warszawa	+	+	+	+	-	+	-
AM Wrocław	+	-	+	+	+	+	-

Tab. 12 . Dydaktyka realizowana przez biblioteki uczelni medycznych